

LOCKSS – ארכיון לכתבי-עת אלקטרוניים תקציר

ד"ר נורית רויטברג
מנהלת הספרייה המרכזית
הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
roitberg@tx.technion.ac.il

הבטחת גישה מקוונת לכתבי עת שחוברות הנייר שלהם בוטלו, מטרידה מאוד את הספריות, המתאמצות להגן על זכויותיהן באמצעות הסכמים עם המו"לים. הגישה המקוונת לכתב-עת עלולה להיפסק הן בגלל ביטול חתימה על-ידי הספרייה והן מסיבות הקשורות למו"ל. הספריות מחפשות דרך להקטנת הסיכון לאובדן מידע.

פרויקט LOCKSS פותח באוניברסיטת סטנפורד בארה"ב כדי לתת לספרייה בודדת אפשרות לשימור כתבי-עת אלקטרוניים שיש לה הרשאת גישה אליהם ושהמו"ל נתן את הסכמתו לשימורם. המטרה היא לאפשר הפנייה אוטומטית מאתר הספרייה לשרת הארכיב LOCKSS כאשר אין גישה למחשב המו"ל. ההשקעה בצידוד לצורך כך אינה גבוהה וכוללת בעיקר שרת הכולל דיסק בנפח גבוה.

ניסוי שנערך בספרייה המרכזית של הטכניון, הראה ששמירת החומר בשרת אכן מתבצעת כראוי, אם כי כמות כתבי-העת שהמו"לים אישרו לשימור היא עדיין מעטה. מי שמשלם דמי השתתפות שנתיים, מקבל אישור לשימור כתבי-עת נוספים, אבל גם מספרם של הללו מועט. הבעיה שהתעוררה היא חוסר האפשרות להבטיח למשתמשים הפנייה אוטומטית לשרת הארכיב כאשר אתר המו"ל אינו נגיש. יש לכך מכשולים טכניים וביבליוגרפים שרק חלק מהם ניתן לפתרון. הספרנים עצמם יכולים תמיד להגיע לחומר, ואפשר לפנות אליהם, אבל בכך מחמיצים חלק מהמטרה.

הרעיון שבבסיס LOCKSS יפה ובעל סיכוי. אולם קצב גידול האוסף אטי. כנראה שהמו"לים אינם ממהרים להצטרף למרות הצהרות חיוביות של חלק מהם. ימים יגידו מה יהיה חלקו של פרויקט זה בשימור מקומי של כתבי-עת אלקטרוניים.